ĐÀO TẠO CÔNG NGHỆ THÔNG TIN (CNTT) CHO NGƯỜI KHUYẾT TẬT, GIAI ĐOẠN 3

KS. LS. Trần Phan Việt Dũng

Được sự chấp thuận của Hội đồng quản trị nhà trường, Dự án "Đào tạo CNTT cho người khuyết tật" với tài trợ của Cơ quan phát triển quốc tế Hoa kỳ (USAID) thông qua tổ chức Catholic Relief Services (CRS) đã được thực hiện tại trường ĐH Văn Lang qua 2 giai đoạn, từ tháng 1/2009 đến tháng 9/2011. Ngày 4/1/2012, Bộ trưởng Bộ GD&ĐT đã ký công văn số 23/QĐ-BGDĐT gia hạn thời gian thực hiện Dự án đến giai đoạn 3, từ tháng 10/2011 đến tháng 9/2014. Mặc dù đã có kinh nghiệm qua 2 giai đoạn thực hiện, song 3 năm của giai đoạn 3 sắp đến vẫn sẽ có nhiều khó khăn, thử thách đối với nhà trường và những người thực hiện Dự án khi xây dựng chương trình chủ yếu bằng chính khả năng mình.

1. Dự án "Đào tạo Công nghệ thông tin CNTT cho người khuyết tật" nằm trong khuôn khổ Dự án "Hòa nhập người khuyết tật Việt Nam" với mục tiêu hỗ trợ để "người khuyết tật Việt Nam được tham gia đầy đủ và bình đẳng các lĩnh vực cuộc sống thông qua việc đảm bảo tiếp cận bình đẳng trong giáo dục và việc làm". Dự án nhằm tạo cơ hội cho thanh thiếu niên khuyết tật tiếp cận với chương trình đào tạo trình độ cao và tìm được việc làm với thu nhập phù hợp. Với kinh nghiệm và thành công đã đạt trong hoạt động đào tạo và tạo việc làm cho người khuyết tật được thực hiện trong giai đoạn 1 (2/2009 - 6/2010) và giai đoạn 2 (8/2010 - 9/2011), những người thực hiện dự án tiếp tục xây dựng đề cương giai đoạn 3 với định hướng phát triển bền vững thông qua sự tham gia tích cực hơn của doanh nghiệp và gia đình học viên.

Chương trình đào tạo CNTT cho người khuyết tật của trường ĐH Văn Lang được thiết kế phù hợp với từng nhóm đối tượng khuyết tật và thường xuyên cập nhật nội dung phù hợp nhu cầu xã hội; chương trình này vẫn sẽ tiếp tục được duy trì trong thời gian thực hiện giai đoạn 3 của Dự án. Sau khi tốt nghiệp, nhà trường giới thiệu một số học viên có thành tích tốt đến các doanh nghiệp để được tuyển dụng.

Trong giai đoạn 3, Dự án tiếp tục tổ chức khóa đào tạo Giáo dục viên tin học cộng đồng cho người khiếm thị, giúp người khiếm thị sau khi tốt nghiệp có kiến thức và kỹ năng Tin học để hướng dẫn lại cho cộng đồng người khiếm thị tại địa phương. Với mô hình này, các Tỉnh Hội người mù thuộc các tỉnh phía Nam có điều kiện mở lớp đào tạo xóa mù Tin học cho cộng đồng người khiếm thị.

Một điểm khác của giai đoạn 3 là ở sự tham gia của các bên trong việc thực hiện Dự án: gia đình học viên đóng góp một phần tiền học và sinh hoạt phí; doanh

nghiệp và các nhà hảo tâm đóng góp Quỹ học bổng dành cho học viên học giỏi, học viên có hoàn cảnh khó khăn.

Theo Bản thỏa thuận hợp tác giữa tổ chức CRS và trường ĐH Văn Lang, tổng giá trị của giai đoạn 3 là 4.899.000.000VNĐ, trong đó đóng góp của CRS và USAID là 3.249.000.000VNĐ, trường ĐH Văn Lang đối ứng 1.640.000.000VNĐ. Trong 3 năm thực hiện Dự án (2012-2014), dự kiến có 200 học viên được đào tạo, các học viên được hỗ trợ một phần học phí, một phần sinh hoạt phí và được đào tạo thêm các kỹ năng mềm. Dự án sử dụng 1 phòng học có 30 máy tính kết nối Intenet tại Cơ sở 2; 3 phòng học với 60 máy vi tính kết nối Internet tại Cơ sở 3 của trường (61A-B hẻm 83 Phan Huy Ích, P.12, Q. Gò Vấp, Tp. HCM), các máy tính được cài đặt đầy đủ các phần mềm cho ngành Lập trình, Đồ họa, Họa viên kiến trúc, phần mềm chuyên dụng cho người khiếm thị...

Đội ngũ giảng viên tham gia giảng dạy Dự án tại trường ĐH Văn Lang là những người có trình độ chuyên môn, tâm huyết và nhận thức sâu sắc sứ mạng của Dự án. Nhiều giảng viên có kinh nghiệm trong việc đào tạo người khuyết tật.

Người khuyết tật trong độ tuổi 18 - 35, tốt nghiệp Phổ thông trung học, tương đương hoặc cao hơn, đam mê ngành CNTT là đối tượng chính của Dự án.

2. Tóm tắt quá trình thực hiện giai đoạn 2 Dự án (8/2010 - 9/2011):

2.1. Số liệu:

KẾT QUẢ THI LẤY CHỨNG CHỈ SỬ DỤNG MÁY TÍNH QUỐC TẾ (ICDL) CHO HỌC VIÊN KHUYẾT TẬT (ĐĂNG KÝ TỰ NGUYỆN)

Tính đến tháng 9/2011

Bảng 1

STT	Nội dung	Số lượng thi	Số lượng đỗ	Tỷ lệ
1	SE21	10	10	100%
2	AED21	3	3	100%
3	AED22	3	3	100%
4	GD21	15	12	80%
5	GD22	2	2	100%
6	GD23	4	4	100%
Tổng cộng		37	34	91,9%

THỐNG KÊ KẾT QUẢ ĐÀO TẠO ITTP VÀ TỐT NGHIỆP

Bảng 2

Hệ đào tạo/ chuyên ngành	Ngày mở lớp	Số lượng đầu vào	Số lượng tốt nghiệp	Ngày tốt nghiệp	Số lượng có việc làm	Tỷ lệ có việc làm
A/ Khuyết tật vận động						
I. Lập trình viên (SE)						
Khóa 2	12/08/2010	24	Dự kiến 23 học viên	Dự kiến tháng 02/2012	23	
II. Kỹ thuật viên đồ họa (GD)						
Khóa 3	23/8/2010	32	29	21/01/2011	24	82,7%
Khóa 4	6/12/2010	14	13	29/4/2011	11	84,6%
Khóa 5	28/02/2011	26	15	04/8/2011	12	80%
III. Họa viên kiến trúc (AED)						
Khóa 3	23/8/2010	20	18	21/01/2011	16	88,9%
Khóa 4	11/5/2011	21	20	16/9/2011	16	80%
B/ Khiếm thị						
I. Tin học căn bản cho người khiếm thị						
Khóa 4	23/8/2010	10	9	25/12/2010		
II. Giáo dục viên tin học cộng đồng cho người khiếm thị						
Khóa 1	25/11/2010	11	9	02/3/2011		
Khóa 2	28/02/2011	28	16	01/6/2011		
Tổng cộng		186/185	152/185	82%	79/95	83,2%

*(*Theo Kỷ yếu *Hội thảo việc làm về CNTT cho người khuyết tật, 30/8/2011)*

2.2. Mô tả kiến thức sau đào tạo

Khóa học ***Trung cấp Lập trình viên phần mềm:***

Thời gian đào tạo: 2 năm.

Tổng số tiết học: ***2053 tiết (90 đơn vị học trình),*** thời gian phân bổ hợp lý, 56% lý thuyết và 44% thực hành. Trong đó, học viên được học một học phần đạt

chuẩn quốc tế (Introduction to Software Engineering) của trường ĐH Carnege Mellon (CMU, Hoa Kỳ).

Học viên tốt nghiệp là những Lập trình viên, trình độ Trung cấp lập trình, có thể tham gia viết code gia công trong các công ty về lập trình có sử dụng các công nghệ: C#, SQL Server, ASP.Net…; hoặc tham gia lập trình ứng dụng cho website... Một số học viên được thực tập tại Trung tâm Phát triển Phần mềm Trường ĐH Văn Lang trong 2 tháng.

Khóa học ***kỹ thuật viên đồ họa (GD):***

Thời gian đào tạo: 6 tháng

Tổng số tiết học: ***769 tiết (38 đơn vị học trình);*** thời gian phân bổ: 50% lý thuyết, 50% thực hành.

Học viên sau khi tốt nghiệp có khả năng sử dụng thành thạo các phần mềm chuyên ngành thiết kế Đồ họa, đọc hiểu các bản vẽ Autocad, chế bản điện tử, có thể dàn trang sách, báo, tạp chí… Học viên có thể làm công việc thiết kế các ấn phẩm quảng cáo, bao bì sản phẩm, poster,... tại các bộ phận, công ty chuyên về Thiết kế đồ họa; có kỹ năng xử lý hình ảnh, thiết kế website…

Khóa học ***Họa viên kiến trúc (AED):***

Thời gian đào tạo: 6 tháng

Tổng số tiết học: ***671 tiết (33 đơn vị học trình);*** thời gian phân bổ: 52% lý thuyết, 48% thực hành.

Học viên tốt nghiệp được trang bị kiến thức về vẽ kỹ thuật, Autocad 2D, 3D, cấu tạo kiến trúc, phần mềm vẽ ADT và REVIT 3D, ứng dụng phối cảnh Photoshop, 3DSMAX... có khả năng thiết kế các bản vẽ, mẫu nhà ở, công trình dự án... theo yêu cầu của kiến trúc sư. Chương trình chú trọng đào tạo những Họa viên kiến trúc có khả năng thẩm mỹ, vững kiến thức chuyên môn, có thể đáp ứng những đòi hỏi khắt khe của việc thiết kế kiến trúc hiện nay, là cánh tay phải đắc lực của các kiến trúc sư.

Khóa học ***Tin học văn phòng:***

Thời gian đào tạo: 3 tháng

Đối tượng đào tạo: học viên khiếm thị.

Tổng số tiết học: ***120 tiết thực hành.***

Đào tạo học viên biết ứng dụng CNTT trong công việc văn phòng; xử lý tính toán bằng phần mềm Excel; trao đổi, tìm kiếm thông tin trên Internet, sử dụng thành thạo thư điện tử; sử dụng thành thạo các phần mềm ứng dụng văn phòng như NDC, phần mềm đọc ký tự xuất hiện trên màn hình JAWS.

Điểm mới của giai đoạn 2 là sau khi ký kết với Hội Người mù Việt Nam, trường đã mở thêm khóa đào tạo ***Giáo dục viên Tin học cộng đồng cho người khiếm thị.***

Thời gian đào tạo: 3 tháng

Tổng số tiết: ***240 tiết thực hành (16 đơn vị học trình),*** trong đó 120 tiết Tin học căn bản (NDC, JAWS, Window Explorer, Word, Excel), 100 tiết Tin học nâng cao và 20 tiết kỹ năng cộng đồng.

Ngoài việc đào tạo kiến thức, kỹ năng,

Ban quản lý dự án hỗ trợ xe đưa đón và bữa ăn hàng ngày cho các học viên được hưởng chế độ nội trú (ở tỉnh xa và bị tàn tật nặng).

3. Đánh giá, thẩm định kết quả

3.1. Các hoạt động nâng cao nhận thức và tuyên truyền về giáo dục hòa nhập

Nhà trường đã tiến hành cải tạo lớp học, nhà ăn tập thể, lối đi, thang máy, sân thể thao, nhà vệ sinh... trong trường và khu nội trú (cách trường 1km) để các học viên dù ngồi xe lăn hay đi nạng đều được thoải mái và thuận tiện trong sinh hoạt cá nhân. Nhà trường thường xuyên tổ chức các hoạt động giao lưu học viên – sinh viên thu hút nhiều học viên tham gia: chương trình "Nghị lực sống" (100 học viên); hoạt động ngoại khóa đến các khu vui chơi: Thảo Cầm Viên (50 học viên), Đầm Sen (70 học viên); tham quan các công ty, doanh nghiệp, Công viên Phần mềm Quang Trung (50 học viên), và nhiều hoạt động hướng dẫn kỹ năng mềm: Seminar "Kỹ năng sống" (50 học viên), các lớp học kỹ năng mềm và giao tiếp trong phỏng vấn xin việc (186 học viên)...

Trong thời gian đào tạo, các học viên thường xuyên được tham quan, kiến tập tại các doanh nghiệp, được các nhà tuyển dụng đến thăm và hướng nghiệp, được nhận vào thực tập tại doanh nghiệp. Trong đó, có nhiều học viên được nhận vào làm việc sau khi hoàn thành khóa học tại chính những đơn vị đó, như: Chi cục Thuế Quận 1, Viện máy tính, Công ty GES, Công ty GHP, Trung tâm thẻ Sacombank, Công ty TOPICA,...

Ngày 30/8/2011, trường ĐH Văn Lang đã phối hợp với tổ chức CRS tổ chức "Hội thảo việc làm về CNTT cho người khuyết tật". Hội thảo đã diễn ra thành công với sự tham gia của 80 khách mời từ các Cơ quan ban ngành và các doanh nghiệp, trong đó có ông Đỗ Hữu Tuyết – Phó Vụ trưởng, Phó giám đốc Cơ quan Đại diện Bộ GD&ĐT tại Tp. HCM, ông Phạm Minh Hồng – Trưởng ban Công tác phi chính phủ nước ngoài của Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Tp. HCM,... Báo cáo trong Hội thảo gồm nghiên cứu, báo cáo kết quả, kinh nghiệm chia sẻ và trình bày của một số học viên tiêu biểu. Một tháng sau đó, ngày 30/9/2011, trường đã tham gia báo cáo kinh nghiệm triển khai dự án ITTP của trường tại Hà Nội cho nhiều đơn vị phía Bắc do tổ chức CRS chủ trì. Báo cáo được đánh giá khá tốt, là những kinh nghiệm hữu ích cho các đơn vị cùng tham gia trong hoạt động xã hội ý nghĩa này.

3.2. Công tác đào tạo - bồi dưỡng giáo viên và quản lý giáo dục hòa nhập

Cán bộ thực hiện Dự án của trường được tập huấn, hướng dẫn trong việc tiếp xúc, đào tạo cho người khuyết tật: tham gia giao lưu, trao đổi kinh nghiệm về đào tạo CNTT cho người khuyết tật với trường Trung cấp Tin học ESTIH; tham gia lớp tập huấn công tác giáo dục hòa nhập chương trình đào tạo CNTT cho người khuyết tật (22 - 24/03/2011) tại Hà Nội.

Ngày 20 - 22/12/2011, trường ĐH Văn Lang cùng với CRS đã tổ chức chương

trình tập huấn chia sẻ kinh nghiệm đào tạo ITTP giữa các trường Văn Lang, ESTIH, ĐH Đông Á tại trường ĐH Văn Lang và tham quan các lớp học CNTT của Dự án tại trường.

3.3. Công tác xây dựng mô hình giáo dục hòa nhập

Trong 3 năm thực hiện Dự án, Nhà trường đã phổ biến thông tin, kiến thức giáo dục hòa nhập người khuyết tật cho 12.000 sinh viên và giảng viên của trường trong tuần sinh hoạt công dân đầu năm.

Dự án phối hợp với các CLB, đội, nhóm trong trường thường xuyên tổ chức các buổi giao lưu, trao đổi, sinh hoạt, học tập với học viên như: chương trình "Nghị lực sống", chương trình Cà phê sách "Họ đã sống như mùa xuân", Tấm gương vượt qua số phận của thầy Nguyễn Ngọc Ký, Sinh viên vui Tết xa nhà...

3 sinh viên khoa Mỹ thuật Công nghiệp, Tài chính Ngân hàng và Công nghệ Thông tin của trường đã được nhận 3 suất học bổng dành cho sinh viên khuyết tật của USAID, 1000USD/sinh viên.

3.4. Xây dựng và điều chỉnh chương trình đào tạo lồng ghép nội dung hòa nhập

Nhà trường đã tổ chức nhiều cuộc họp để xây dựng một chương trình đào tạo chuẩn cho học viên khuyết tật. Chuẩn đào tạo được thiết lập và duy trì bền vững trong thời gian thực hiện dự án. Với việc tổ chức kiểm định chất lượng bằng công cụ đánh giá ngoài, tổ chức thi lấy chứng chỉ ICDL, chứng chỉ sử dụng máy tính hàng đầu, được công nhận tại 150 quốc gia trên thế giới, cộng với một số học phần về phần mềm được chuyển giao từ ĐH Carnegie Mellon (CMU), đại học số 1 của Mỹ về CNTT, tăng cơ hội nghề nghiệp cho học viên và niềm tin ở người tuyển dụng.

Chương trình còn đào tạo Anh văn (75 - 198 tiết) để học viên có thể đọc và tìm hiểu các tài liệu bằng tiếng Anh.

Từ giai đoạn 2, chương trình đào tạo bổ sung thêm 90 tiết kỹ năng mềm bao gồm: kỹ năng học nhóm, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng học tập, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng đặt câu hỏi, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng tư duy phản biện, kỹ năng viết đơn, sơ yếu lý lịch, phỏng vấn... giúp học viên tự tin hơn, chủ động trong xin việc và phỏng vấn.

4. Đảm bảo kết quả của chương trình giáo dục hòa nhập

Theo kết quả khảo sát (bảng 1, 2), giai đoạn 2 Dự án đào tạo CNTT cho người khuyết tật, có 80% học viên (thuộc các khóa đào tạo) đã tốt nghiệp, 83,2% học viên có việc làm. Đây là kết quả của cả quá trình phấn đấu không ngừng của tập thể Nhà trường và cán bộ tham gia Dự án, những người đã làm việc bằng cả tâm huyết và nhiệt tình, đã dành những gì tốt nhất cho các em, chăm lo không quản ngày nghỉ, giờ nghỉ...

Mặc dù thời gian tuyển sinh giai đoạn 3 diễn ra vào thời điểm sắp Tết Nguyên đán (2012), bộ phận tuyển sinh của dự án vẫn làm việc tích cực. Ngày 4/2/2012, trường đã phỏng vấn, tuyển sinh được 2 lớp: Hướng

dẫn viên Tin học cộng đồng (18 học viên), Tin học 6 tháng (15 học viên). Các học viên này đang sinh hoạt và học tập tại Cơ sở 3 của trường. Trong số các học viên, có bạn Hoàng Ngô Tôn Phúc, nguyên là sinh viên khóa 14 khoa Kiến trúc –Xây dựng của trường, bị tai nạn mù cả 2 mắt, hiện đang học lớp Hướng dẫn viên Tin học cộng đồng với mong muốn làm giáo viên dạy tin học cho quê hương Quảng Ngãi của mình, có 2 học viên khiếm thị là anh em ruột, có nữ học viên vừa bị khiếm thị vừa bị liệt 2 chân nhưng vẫn lạc quan học tập để giúp ích cho cộng đồng... Những tấm gương hiếu học của các em đã làm những cán bộ tham gia Dự án xúc động, mong muốn truyền đạt hết cho các em những kiến thức hữu ích để các bạn có thể tự nuôi sống bản thân mình.

Kết luận

Trên đây là những kết quả hoạt động của Dự án trong giai đoạn 2. Từ kết quả đó, Nhà trường rút ra những việc đã làm được và những việc còn tồn đọng. Nhận định chung, Dự án đã hoạt động đúng với mục tiêu đề ra và rút ra được nhiều bài học kinh nghiệm từ những đơn vị thực hiện chương trình. Trường ĐH Văn Lang sẽ tiếp tục thực hiện giai đoạn 3 của Dự án Đào tạo CNTT cho người khuyết tật (10/2011 - 9/2014) và sẽ nỗ lực vận hành giai đoạn này thành công với hai chỉ tiêu: 90% học viên hoàn thành khóa học và 80% học viên có việc làm sau tốt nghiệp.

Kế hoạch tuyển sinh dự kiến các lớp năm học 2011 - 2012

<table>
<tr><th rowspan="2">TT</th><th rowspan="2">Mã lớp</th><th colspan="3">2011</th><th colspan="9">2012</th></tr>
<tr><td>10</td><td>11</td><td>12</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td></tr>
<tr><td>1</td><td>SE2</td><td colspan="4">Từ tháng 8/2010 đến tháng 2/2011</td><td colspan="8"></td></tr>
<tr><td>2</td><td>GD31</td><td colspan="5">Từ tháng 10/2011 đến tháng 3/2012</td><td colspan="7"></td></tr>
<tr><td>3</td><td>AED31</td><td colspan="4"></td><td colspan="7">Từ tháng 3/2012 đến tháng 8/2012</td><td></td></tr>
<tr><td>4</td><td>SE3</td><td colspan="4"></td><td colspan="8">Từ tháng 02/2012 đến tháng 8/2013</td></tr>
<tr><td>5</td><td>KTH31</td><td colspan="4"></td><td colspan="3">Từ tháng 02/2012 đến tháng 4/2012</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>6</td><td>GD32</td><td colspan="6"></td><td colspan="6">Từ tháng 4/2012 đến tháng 9/2012</td></tr>
</table>

KS.LS. Trần Phan Việt Dũng
Trưởng ban Trung cấp Chuyên nghiệp
Giám đốc điều hành Dự án ITTP.